

УДК 338.246.025.2

Круглікова В.В.¹, Ільїна С.С.²

¹ канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. БАД-416 ЗНТУ

БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Світовий досвід багатовікового функціонування економік ринкового типу підтверджує необхідність державного втручання в економіку, що зумо-

влено неспроможністю лише ринкових механізмів розв'язати нагальні соціальні та економічні проблеми суспільства. Крім того, доцільність державного втручання в економіку зумовлюється потребою створення умов для ефективного функціонування самого ринкового механізму.

Регулювання є невід'ємною складовою організації економічних відносин в різних системах моделювання розвитку суспільства. Державне регулювання – форма цілеспрямованої політики та реальних дій держави, визначення політичних, правових та фінансово-економічних важелів щодо забезпечення розвитку підприємництва, підтримки суб'єктів і об'єктів підприємницької діяльності, забезпечення чи підтримки функціонування їх в заданому режимі. За його допомогою здійснюється вплив на всі процеси і системи, які функціонують в країні та задається вектор їх розвитку. Зміст бюджетної політики розкривається не тільки поєднанням процесів її формування та реалізації, але і достеменним обґрунтуванням її функціональних, часових та інституціональних аспектів. У науковій літературі зустрічаються різні підходи до трактування і розуміння сутності поняття «бюджетна політика», проте переважна більшість вчених під бюджетною політикою розуміють цілеспрямовану діяльність державних та регіональних органів влади, пов'язану із мобілізацією бюджетних фінансових ресурсів, їх перерозподілом та ефективним використанням в цілях реалізації соціально-економічних завдань розвитку, яка формується та реалізується на відповідних стадіях бюджетного процесу. Як зазначено у п. 10 ст. 2 Бюджетного кодексу, бюджетний процес – це регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотримання бюджетного законодавства. Ефективність бюджетного процесу залежить, перш за все, від досконалості організаційних форм, чітко визначеності їх змісту та складу. Правильно обрана і здійснена послідовність дій обумовлює та забезпечує досконалість, оптимальність і ефективність бюджетного процесу. Реалізація бюджетної політики відбувається через застосування певних форм, методів, важелів та інструментів бюджетного механізму, використовуючи, які держава створює умови щодо забезпечення безперервності процесу формування та використання бюджетних ресурсів. Як відомо, бюджетна система – це сукупність державного та місцевих бюджетів, які формуються з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв та регулюються нормами права. Організація та принципи побудови бюджетної системи формують бюджетний устрій. Бюджетний устрій включає в себе види бюджетів, взаємозв'язки між бюджетами, міжбюджетні взаємовідносини, їх принципи, правовий статус бюджетів, який зумовлений правовим статусом адміністративно-територіальних одиниць. Оскільки формування та реалізація бюджетної політики відбувається шляхом організації та провадження бюджетного процесу, учасниками

якого є органи, установи та посадові особи наділені бюджетними повноваженнями, через застосування бюджетного механізму, в основі якого лежить сукупність форм, методів, важелів та інструментів організації бюджетних відносин й реалізації бюджетної політики, це продукує функціонування динамічної, багатогранної за змістом і умовами організації системи. Такою системою є бюджетний менеджмент. Враховуючи вище зазначене, можна стверджувати, що бюджетний менеджмент є невід'ємною складовою системи державного регулювання економіки та інструментом регулювання економічних і соціальних процесів, організація якого має відповідати стратегічним і тактичним цілям перспективного розвитку країни.

З'ясування місця і ролі бюджетного менеджменту в системі державного регулювання економіки здійснювалось через синтез таких категорій як бюджетна політика, бюджетний механізм, бюджетний процес, бюджетна система та бюджетний устрій. Визначено, що симбіоз означених категорій продукує функціонування динамічної, багатогранної за змістом і умовами організації системи, якою є бюджетний менеджмент. Такий підхід дає змогу обґрунтувати взаємозв'язок між державним регулюванням економіки та бюджетним менеджментом. Змістовна багатогранність системи бюджетного менеджменту проявляється через реалізацію функцій управління бюджетним процесом, бюджетною системою, бюджетними відносинами та бюджетними ресурсами.